

UCHWAŁA

Dnia 16 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości J. M.
Zakłady Mięsne "M."
przeciwko P. M. i A. M.
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i wydanie,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 16 września 2015 r.,
zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z dnia 27 lutego 2015 r.,

"Czy ze względu na skutki wynikające z art. 304 ust. 2 p.u.n., otwarcie postępowania upadłościowego w wyniku uchylecia układu i zmiany sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego (art. 304 ust. 1 p.u.n.), otwiera dla syndyka dwuletni termin dla wytoczenia powództwa o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, o jakim mówi art. 132 ust. 3 p.u.n., jeżeli dla takiego powództwa upłynął ten termin liczony od dnia ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu?"

podjął uchwałę:

W razie uchylecia układu i otwarcia przez sąd zakończonego postępowania upadłościowego, syndyk może żądać uznania czynności prawnej upadłego za bezskuteczną w terminie dwóch lat od dnia otwarcia postępowania upadłościowego, chyba że na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego uprawnienie to wygasło wcześniej (art. 132 ust. 3 w związku z art. 304 ust. 1 i 2

**ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze,
jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 233, ze zm.).**

UZASADNIENIE

Przedstawione przez Sąd Apelacyjny zagadnienie prawne powstało w sprawie z powództwa syndyka masy upadłości wytoczonego w dniu 6 marca 2013 r. na podstawie art. 527 k.c. w zw. z art. 131 i art. 132 ust. 1 p.u.n. o uznanie za bezskuteczne czynności prawnych dłużnika darowizny na rzecz syna jednej nieruchomości oraz darowizny części udziałów i sprzedaży pozostałych udziałów w drugiej nieruchomości na rzecz syna i synowej.

W sprawie ustalone zostało między innymi, że po dokonaniu tych czynności, dłużnik w dniu 3 lutego 2010 r. złożył wniosek o upadłość i postanowieniem z dnia 11 marca 2010 r. Sąd Rejonowy w E. ogłosił upadłość z możliwością zawarcia układu oraz wyznaczył nadzorcę sądowego. W dniu 27 stycznia 2011 r. zawarty został układ, zatwierdzony postanowieniem z dnia 10 lutego 2011 r., w wyniku czego Sąd postanowieniem z dnia 31 maja 2011 r. zakończył postępowanie upadłościowe.

Z uwagi na to, że układ nie został wykonany a dłużnik cały swój majątek wniósł do zawiązanej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 6 listopada 2012 r. uchylił układ i otworzył zakończone postępowanie upadłościowe, zmieniając sposób jego prowadzenia na obejmujące likwidację majątku upadłego oraz ustanowił syndyka masy upadłości, który wniósł wskazane na wstępie powództwo, uwzględnione przez Sąd Okręgowy w E. wyrokiem częściowym z dnia z dnia 9 maja 2013 r. i wyrokiem końcowym z dnia 20 grudnia 2013 r.

Od wyroku końcowego pozwani wnieśli apelację, a w toku postępowania apelacyjnego podnieśli zarzut upływu dwuletniego terminu prekluzyjnego przewidzianego w art. 132 ust. 3 p.u.n. do dochodzenia przez syndyka roszczeń o uznanie czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną wobec masy upadłości, który ich zdaniem powinien być liczony od dnia ogłoszenia upadłości, a więc w rozpoznawanej sprawie od dnia 11 marca 2010 r., gdy ogłoszono upadłość z możliwością zawarcia układu, a nie od dnia 6 listopada 2012 r., gdy wydane zostało postanowienie o uchyleniu układu i otwarciu zakończonego postępowania oraz jego zmianie na postępowanie likwidujące majątek upadłego.

Przy rozpoznawaniu apelacji Sąd Apelacyjny powziął poważne wątpliwości prawne dotyczące wykładni art. 132 ust. 3 zd. 1 p.u.n. w związku z art. 304 p.u.n., wynikające z faktu, iż syndyk wystąpił z żądaniem uznania czynności prawnych dłużnika za bezskuteczne po upływie dwuletniego terminu od dnia ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, a jednocześnie przed upływem dwuletniego terminu od dnia wydania postanowienia o uchyleniu układu, otwarciu zakończonego postępowania i jego zmianie na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego. W ocenie Sądu z art. 304 ust. 2 zd. 1 p.u.n. można wyprowadzić wniosek, że bieg przewidzianego w art. 132 ust. 3 p.u.n. dwuletniego terminu prekluzyjnego do zaskarżenia przez syndyka czynności prawnych dłużnika, rozpoczyna się na nowo z momentem wydania przez sąd postanowienia, o którym mowa w art. 304 § 1 p.u.n., skoro uchylenie układu, otwarcie zakończonego postępowania i zmiana sposobu jego prowadzenia na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego, rodzi takie same skutki jak ogłoszenie upadłości.

Z drugiej strony Sąd Apelacyjny wskazał także na możliwość wykładni prowadzącej do wniosku, że termin przewidziany w art. 132 ust. 3 zd.1 p.u.n. należy liczyć od dnia ogłoszenia upadłości, niezależnie od jej rodzaju, a więc w sytuacji, gdy początkowo ogłoszono upadłość z możliwością zawarcia układu, termin ten biegnie od tej daty, bez względu na to, czy w wyniku nie wykonania układu doszło później do wydania postanowienia, o którym mowa w art. 304 § 1 p.u.n. Taka wykładnia, zdaniem Sądu, zapobiega możliwości dwukrotnego rozpoczynania biegu terminu prekluzyjnego w tym samym postępowaniu, co jest sprzeczne z zasadą, iż upływ terminu prawa materialnego oznacza wygaśnięcie prawa podmiotowego. Sąd stwierdził, że za taką wykładnią przemawia także to, iż w razie zmiany sposobu prowadzenia upadłości na likwidacyjną, syndyk staje się następcą prawnym w procesie wytoczonym przez nadzorcę sądowego, co prowadzi do wniosku, że jeżeli nadzorca nie wytoczył powództwa w terminie przewidzianym w art. 132 ust. 3 p.u.n. i termin ten upłynął, to dla syndyka nie otwiera się on już na nowo, mimo treści art. 304 ust. 2 p.u.n. Wskazał też, że przez cały czas trwania postępowania upadłościowego tylko nadzorca sądowy i zarządca oraz syndyk są legitymowani do wytoczenia powództwa o uznanie czynności prawnych dłużnika za bezskuteczne i działają wówczas w imieniu wszystkich wierzycieli, którzy tracą

legitymację procesową w tym zakresie, a odzyskują ją w okresie od wydania postanowienia o zakończeniu postępowania w wyniku zawarcia układu do wydania postanowienia w trybie art. 304 ust. 1 p.u.n. o otwarciu zakończonego postępowania i zmianie na postępowanie likwidacyjne. W razie wytoczenia w tym okresie powództwa przez wierzyciela, syndyk wstępuje w jego miejsce po wydaniu postanowienia, o którym mowa w art. 304 § 1 p.u.n. i w takiej sytuacji bez znaczenia jest upływ terminu przewidzianego w art. 132 ust. 3 p.u.n., jednak, zdaniem Sądu, nie można tego odnieść również do przypadku samodzielnego wytoczenia powództwa przez syndyka, którego obowiązuje termin określony w art. 132 ust. 3 p.u.n.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powództwo przewidziane w art. 527 k.c. w ogólnym zamierzeniu ma na celu zabezpieczenie interesów wierzyciela wobec nieuczciwego dłużnika dokonującego czynności prawnych skutkujących jego niewypłacalnością. Przysługuje ono zatem każdemu wierzycielowi indywidualnie i realizuje się w żądaniu uznania wskazanej czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną jedynie wobec wierzyciela, który wystąpił z roszczeniem i tylko w celu ochrony jego określonej wierzytelności.

Jednakże z chwilą ogłoszenia upadłości dłużnika, wierzyciel, który zgłosił swoją wierzytelność w postępowaniu upadłościowym traci legitymację do wystąpienia z roszczeniem przewidzianym w art. 527 k.c., a legitymację tę nabywa syndyk masy upadłości, nadzorca sądowy albo zarządca, którzy mogą wystąpić z powództwem o uznanie określonych czynności dłużnika za bezskuteczne wobec masy upadłości, a nie wobec poszczególnych wierzycieli. Zgodnie z art. 131 p.u.n., po ogłoszeniu upadłości dłużnika dochodzenie roszczenia przewidzianego w art. 527 k.c. odbywa się zatem przy uwzględnieniu przepisów szczególnych art. 132- 134 p.u.n., a więc z uwzględnieniem przewidzianego w art. 132 ust. 3 dwuletniego terminu prekluzyjnego do dochodzenia tych roszczeń przez syndyka, nadzorcę sądowego albo zarządcę. Szczególny tryb dochodzenia roszczeń ma zastosowanie zarówno w razie ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, jak i upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego, gdyż prawo upadłościowe i naprawcze w jednolity sposób reguluje możliwość zaskarżenia czynności prawnych upadłego dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli. Również w tym

zakresie zrealizowana została zasada jedności i ciągłości postępowania upadłościowego bez względu na sposób, w jaki jest ono prowadzone. Wyrazem tej zasady jest także możliwość zmiany sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego zarówno z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego jak i odwrotnie.

W rozpoznawanej sprawie doszło do takiej właśnie sytuacji. Początkowo ogłoszona została upadłość z możliwością zawarcia układu i w wyniku jego zawarcia i zatwierdzenia Sąd na podstawie art. 293 ust. 1 p.u.n. wydał postanowienie o zakończeniu postępowania upadłościowego, które nie toczyło się blisko półtora roku, a następnie wobec nie przystąpienia dłużnika do wykonania układu, Sąd na wniosek jednego z wierzycieli, działając na podstawie art. 304 ust. 1 p.u.n., uchylił układ, otworzył zakończone postępowanie upadłościowe i zmienił sposób jego prowadzenia na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego.

Przepis art. 304 ust.2 zd.1 p.u.n.. regulujący następstwa takiej sytuacji stanowi, że otwarcie postępowania rodzi takie same skutki jak ogłoszenie upadłości. Powstaje zatem pytanie, czy takim skutkiem jest także ponowne rozpoczęcie biegu dwuletniego terminu na zaskarżenie czynności prawnych upadłego, którego początek został w art. 132 ust.3 oznaczony przez odwołanie się do dnia ogłoszenia upadłości i który rozpoczyna bieg z chwilą ogłoszenia upadłości, niezależnie od jej rodzaju.

Za pozytywną odpowiedzią na to pytanie przemawiają argumenty wpływające zarówno z wykładni językowej jak i funkcjonalnej oraz celowościowej.

Treść art. 304 ust. 2 zd.1 jest jednoznaczna i zawiera ogólne stwierdzenie co do skutków otwarcia postępowania upadłościowego utożsamiając je ze skutkami ogłoszenia upadłości. Nie przewiduje żadnych ograniczeń ani wyłączeń w tym zakresie, mimo że treść tego przepisu przyjęta została w wyniku nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 6 marca 2009 r. (Dz. U. Nr 53, poz. 434), której celem było jednoznaczne określenie co dzieje się z postępowaniem upadłościowym zakończonym w wyniku zatwierdzenia układu, jeżeli nie jest on wykonywany przez dłużnika oraz wskazanie jakie skutki wywołuje otwarcie takiego postępowania. Dokonując nowelizacji w tym zakresie ustawodawca mógł ograniczyć następstwa

otwarcia postępowania upadłościowego do niektórych tylko skutków jakie pociąga za sobą ogłoszenie upadłości, czego jednak nie uczynił zrównując te skutki bez wyłączeń. Prowadzi to do wniosku, że zrównanie skutków otwarcia postępowania ze skutkami ogłoszenia upadłości dotyczy także określonych w art. 132 ust. 3 skutków związanych z zapoczątkowaniem biegu terminu do wystąpienia przez syndyka z powództwem o uznanie czynności prawnej upadłego za bezskuteczną wobec masy, który biegnie wówczas na nowo od otwarcia postępowania.

Wniosek taki uzasadniony jest także tym, że celem i istotą otwarcia zakończonego postępowania upadłościowego jest przywrócenie stanu upadłości dłużnika w celu dokonania likwidacji jego majątku. Z chwilą wydania na podstawie art. 293 ust.1p.u.n. postanowienia o zakończeniu postępowania wobec zatwierdzenia układu kończy się postępowanie upadłościowe a dłużnik może korzystać w pełni z prawa zarządzania swoim majątkiem i podejmować wszystkie czynności z nim związane, a więc także rozporządzać nim i zaciągać nowe zobowiązania (art. 293 ust. 2). Traci tę możliwość dopiero z chwilą otwarcia postępowania na nowo na podstawie art. 304 ust. 1, co następuje dlatego, że dłużnik nie wykonuje układu. Celem otwarcie zakończonego postępowania upadłościowego jest – podobnie jak ogłoszenia upadłości - postawienie dłużnika w stan upadłości i likwidacja jego majątku. Otwarcie postępowania powinno zatem rodzić takie same skutki jak ogłoszenie upadłości i to zarówno w zakresie wszystkich obowiązków i ograniczeń upadłego jak i skutków materialnoprawnych w stosunku do zobowiązań upadłego. Nie ma żadnych podstaw do uznania, że zrównanie w art. 304 ust. 2 zd. 1 p.u.n. skutków otwarcia postępowania ze skutkami ogłoszenia upadłości dokonane zostało tylko na potrzeby określenia skutków zmiany sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego, skoro następstwa takiej zmiany są uregulowane samodzielnie np. w art. 118 i art. 143 p.u.n., natomiast ustalony w art. 132 ust.3 termin do wystąpienia o uznanie czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną rozpoczyna swój bieg niezależnie od tego w jaki sposób prowadzone jest postępowanie upadłościowe.

Za takim kierunkiem wykładni art. 132 ust. 3 w zw. z art. 304 ust. 2 przemawiają także istotne względy natury funkcjonalnej. Rozwiązanie przeciwne poważnie ograniczałoby bowiem możliwość poszukiwania zaspokojenia wierzycieli

z majątku, który należał do upadłego, co godziłoby w podstawowy cel postępowania upadłościowego. Prowadzenie postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu opiera się na prognozie, że zawarcie układu jest prawdopodobne i przyczyni się do zaspokojenia wierzycieli w wyższym stopniu niż w razie likwidacji masy upadłości (art. 14 p.u.n.). Dążąc do zawarcia układu a potem do jego realizacji, nadzorca sądowy albo zarządca z reguły nie będą skłonni do występowania z powództwem przewidzianym w art. 527 k.c., gdyż mogłoby to zniechęcić dłużnika do zawarcia układu i jego wykonania. Wykonywanie układu przez dłużnika może natomiast wskazywać, że jego wcześniejsze wyzbycie się części majątku, nie wpłynęło w zasadniczy sposób na wypłacalność, co podważałoby celowość i skuteczność ewentualnej skargi pauliańskiej. Wytoczenie takiego powództwa może zatem być celowe i skuteczne dopiero w razie niewykonywania przez dłużnika układu skutkującego wydaniem postanowienia o otwarciu postępowania upadłościowego, co w wielu wypadkach może nastąpić już po terminie przewidzianym w art. 132 ust. 3 p.u.n., liczonym od dnia ogłoszenia upadłości. Trudno znaleźć jakiegokolwiek racje przemawiające za chronieniem w ten sposób interesów niesolidnego dłużnika, który doprowadził do zawarcia układu i zakończenia postępowania upadłościowego, a nie wykonując układu spowodował konieczność otwarcia zakończonego postępowania w celu likwidacji masy upadłości. Nie jest też wykluczona możliwość celowego działania dłużnika, który po wyzbyciu się majątku i zawarciu układu, może własną opieszałością w wykonaniu układu świadomie doprowadzić do upływu krótkiego, dwuletniego terminu do zaskarżenia jego czynności, co definitywnie zamknie drogę wierzycielom do zaspokojenia z majątku, który do niego należał.

Nie bez znaczenia jest także to, że- wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego - syndyk ani żaden z wierzycieli nie może stać się następcą prawnym nadzorcy sądowego albo zarządcy w wytoczonym przez nich procesie na podstawie art. 527 k.c. Gdyby bowiem nadzorca sądowy albo zarządca wystąpił z takim powództwem po ogłoszeniu upadłości w celu zawarcia układu, to po zakończeniu tego postępowania w wyniku zatwierdzenia układu, utraciłby legitymację do występowania w takim procesie a żaden z wierzycieli nie mógłby wstąpić na jego miejsce, gdyż proces dotyczyłby uznania za bezskuteczną czynności dłużnika

wobec masy upadłości a nie wobec konkretnego wierzyciela. Nie mógłby także, co oczywiste, kontynuować tego procesu syndyk, którego w takiej sytuacji nie ma, skoro postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu zostało zakończone po zatwierdzeniu układu. Proces wytoczony przez nadzorcę sądowego albo zarządcę musiałby się zatem zakończyć umorzeniem postępowania, a syndyk mógłby go wszcząć ponownie dopiero po otwarciu postępowania upadłościowego na podstawie art. 304 ust.1 p.u.n.. Brak racjonalnych argumentów do przyjęcia, że w takiej sytuacji termin prekluzyjny przewidziany w art. 132 ust. 2 p.u.n. biegnie dla syndyka od dnia ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, a nie od dnia otwarcia na nowo postępowania na podstawie art. 304 ust.1 p.u.n.. Podkreślić przy tym należy, że jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 października 2008 r. I CSK 93/08 (niepubl.), również wierzyciel, który z chwilą wszczęcia postępowania upadłościowego traci legitymację do wytoczenia powództwa na podstawie art. 527 k.c., nie odzyskuje jej także już po upływie przewidzianego w art. 132 ust. 3 p.u.n. dla syndyka dwuletniego terminu prekluzyjnego, o ile nadal trwa postępowanie upadłościowe. Dotyczy to również otwarcia postępowania upadłościowego na nowo na podstawie art. 304 ust. 1 p.u.n.

Przyjęcie, że w takiej sytuacji dwuletni termin do zakwestionowania przez syndyka czynności prawnej dłużnika biegnie od pierwotnego ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu sprawiłoby, że ochrona wierzycieli, która jest celem postępowania upadłościowego, stałaby się zupełnie nieefektywna, co dotyczy w szczególności tych wierzycieli, których wierzytelności powstały w okresie po ukończeniu postępowania upadłościowego w wyniku zawarcia układu, a przed otwarciem postępowania w celu likwidacji masy, gdyby okazało się, że upadły rozporządził majątkiem należącym do masy upadłości, a z powodu upływu terminu przewidzianego w art. 132 ust. 3 p.u.n. syndyk w ponownie otwartym postępowaniu byłby pozbawiony możliwości zaskarżenia czynności dłużnika. Brak przy tym podstaw do przyjęcia, że regulacja zawarta w art. 304 ust. 2 zd. 1 odnosi się tylko do wierzycieli, o których mowa w zdaniu 2 tego przepisu, a więc, że otwarcie postępowania upadłościowego rodzi takie same skutki jak ogłoszenie upadłości jedynie dla wierzycieli, których wierzytelności powstały po ogłoszeniu upadłości i którzy mogą uczestniczyć w otwartym na nowo postępowaniu. Nic takiego

bowiem nie wynika z treści przepisu, wyraźnie regulującego w dwóch odrębnych zdaniach dwie różne kwestie: w zdaniu pierwszym kwestię skutków otwarcia postępowania, które zrównano ze skutkami ogłoszenia upadłości, a w odrębnym zdaniu drugim możliwość udziału w nowo otwartym postępowaniu wierzycieli, których wierzytelności powstały po ogłoszeniu upadłości. Żadne reguły wykładni nie uzasadniają wniosku, że tylko dla tych nowych wierzycieli otwarcie postępowania wywołuje takie same skutki jak ogłoszenie upadłości. W odniesieniu do terminu przewidzianego w art. 132 ust. 3 p.u.n. taka wykładnia prowadziłaby do wniosku, że w razie jego upływu przed otwarciem na nowo postępowania upadłościowego, syndyk po otwarciu postępowania mógłby wystąpić z powództwem przewidzianym w art. 527 k.c. jedynie w celu ubezskuteczenia czynności dłużnika wobec nowych wierzycieli, których wierzytelności, powstały po ogłoszeniu upadłości, co jest sprzeczne z samą istotą i celem takiego powództwa wytaczanego przez syndyka po to by pozbawić skuteczności czynność dłużnika w stosunku do całej masy upadłości, a nie w stosunku do poszczególnych wierzytelności.

W konsekwencji należy uznać, że przewidziane w art. 304 ust. 2 p.u.n. zrównanie skutków otwarcia na nowo postępowania upadłościowego na podstawie art. 304 ust. 1 ze skutkami ogłoszenia upadłości dotyczy także biegu terminu prekluzyjnego określonego w art. 132 ust. 3 p.u.n., co oznacza, że w razie uchylecia układu i otwarcia przez sąd zakończonego postępowania upadłościowego na podstawie art. 304 ust. 1 p.u.n., syndyk może żądać uznania czynności prawnej upadłego za bezskuteczną w terminie dwóch lat od dnia otwarcia tego postępowania, chyba że na podstawie przepisów k.c. uprawnienie to wygasło wcześniej.

Przeciwko takiej wykładni nie przemawia wskazana przez Sąd Apelacyjny okoliczność, że upływ terminu prekluzyjnego prowadzi do wygaśnięcia roszczenia, a zatem upływ terminu przewidzianego w art. 132 ust. 3 p.u.n. powinien prowadzić do wygaśnięcia możliwości żądania przez syndyka, nadzorcę sądowego albo zarządcę uznania czynności prawnej upadłego za bezskuteczną. W przypadku zakończenia postępowania upadłościowego w związku z zawarciem i zatwierdzeniem układu należy bowiem przyjąć, że w razie uchylecia układu i otwarcia na nowo tego postępowania, syndyk ponownie odzyskuje uprawnienie

do zaskarżenia czynności prawnych upadłego, którego nie miał w czasie gdy postępowanie upadłościowe nie toczyło się. Podstawą tego odrębnego uprawnienia nie jest jednak w takiej sytuacji samo ogłoszenie upadłości, lecz nowe i samodzielne zdarzenie, jakim jest uchylenie układu wskutek jego niewykonania przez dłużnika i otwarcie na nowo postępowania upadłościowego, zrównane w skutkach z ogłoszeniem upadłości i powodujące, że termin prekluzyjny przewidziany w art. 132 ust. 3 zaczyna biec na nowo od tego zdarzenia. Podobne stanowisko zajmował Sąd Najwyższy w odniesieniu do terminu prekluzyjnego na gruncie art. 377 p.u.n. stwierdzając, że upływ terminu liczonego od dnia, w którym dłużnik był obowiązany złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości, nie pozbawia możliwości wystąpienia o orzeczenie zakazu, o którym mowa w art. 373 p.u.n. w terminie roku od dnia oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 p.u.n., ponieważ w takiej sytuacji termin ten otwiera się na nowo (porównaj między innymi postanowienie z dnia 4 marca 2009 r. IV CSK 423/08, uchwały z dnia 9 kwietnia 2010 r. III CZP 14/10, OSNC z 2010 r., nr 10, poz. 133, z dnia 20 maja 2011 r. III CZP 23/11, OSNC z 2012 r., nr 1, poz. 519 i z dnia 19 lutego 2015 r. III CZP 105/14, niepubl. oraz postanowienie z dnia 28 stycznia 2015 r. II CSK 237/14, niepubl).

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy udzielił odpowiedzi jak w uchwale (art. 390 k.p.c.).